

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/65-1-36>

Тетяна АТРОЩЕНКО,

orcid.org/0000-0003-4595-1662

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівського державного університету
(Мукачево, Закарпатська область, Україна) tatiyana05071976@gmail.com*

Мирослава ГАЗДИК,

orcid.org/0000-0001-9220-9861

*аспірант кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівського державного університету
(Мукачево, Закарпатська область, Україна) gazdyk.myroslava@gmail.com*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ПІДГОТОВКИ

У статті розглянуто проблеми формування професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення у контексті професійної (професійно-технічної) підготовки. З'ясовано, що посилення трансформації професійно (професійно-технічної) освіти зумовлене євроінтеграційними процесами, соціально-економічними чинниками, вимогами ринку праці та інноваційними процесами, які потребують підготовленого конкурентоспроможного й компетентнісного майбутнього фахівця. Однак, питання формування професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного у контексті професійної (професійно-технічної) підготовки зумовлене ринковою економікою, розробленням й імплементацією державних програм з інновацій в освіті. Це зумовлює модернізацію освітнього процесу підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців з належним рівнем професійних навичок, компетенцій, майстерності, творчого мислення, відповідним рівнем фахового капіталу й конкурентоспроможні. Упровадження компетентнісного підходу в професійну (професійно-технічну) освіту з огляду її мети, завдань, принципів відповідає пріоритетам освітньої політики держави. Зазначено, що професійно (професійно-технічна) освіта сприяє формуванню трудових ресурсів з набутими кваліфікованими знаннями, уміннями і навичками. При цьому важливо розвивати особистісно-професійні якості суб'єкта освітньої діяльності з формуванням підсистеми умінь й навичок, гнучкого та системного мислення, загальної та професійної культури, стилю взаємодії у колективі, своєрідності, індивідуальних способів самоствердження у професійному середовищі, здатності до саморозвитку і самовдосконалення. Визначено, що набуття професійної компетентності майбутнім операторам з обробки інформації та програмного забезпечення дозволить оволодіти певними знаннями, уміннями та навичками, зумовить професійне зростання на фаховий та особистісний розвиток, посилить моральні та ділові якості для успішної творчої реалізації, дозволить фахівцям постійно саморозвиватися впродовж життя на досягнення особистісного і професійного успіху.

Ключові слова: *професійна (професійно-технічної) освіта, професійне (професійно-технічне) навчання, освітній процес, професійна компетентність, майбутні оператори з обробки інформації та програмного забезпечення.*

Tetyana ATROSHCHENKO,
 orcid.org/0000-0003-4595-1662

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
 Professor at the Department of Preschool Pedagogy,
 Primary Education and Educational Management
 Mukachevo State University
 (Mukachevo, Transcarpathian region, Ukraine) tatiyana05071976@gmail.com

Myroslava GAZDYK,
 orcid.org/0000-0001-9220-9861

Graduate student at the Department of Preschool Pedagogy,
 Primary Education and Educational Management
 (Mukachevo, Transcarpathian region, Ukraine) gazdyk.myroslava@gmail.com

THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE INFORMATION PROCESSING AND SOFTWARE OPERATORS IN THE CONTEXT OF PROFESSIONAL (VOCATIONAL AND TECHNICAL) TRAINING

The article examines the problems of forming the professional competence of future information processing and software operators in the context of professional (vocational and technical) training. It was found that the strengthening of the transformation of professional (vocational and technical) education is due to European integration processes, socio-economic factors, labor market requirements and innovative processes that require a prepared competitive and competent future specialist. However, the issue of the formation of professional competence of future information and software operators in the context of professional (professional and technical) training is determined by the market economy, the development and implementation of state programs on innovations in education. This determines the modernization of the educational process of training future qualified specialists with the appropriate level of professional skills, competences, mastery, creative thinking, the appropriate level of professional capital and competitiveness. The implementation of the competence approach in professional (vocational and technical) education in view of its purpose, tasks, and principles corresponds to the priorities of the educational policy of the state. It is noted that professional (vocational and technical) education contributes to the formation of labor resources with acquired qualified knowledge, skills and abilities. At the same time, it is important to develop the personal and professional qualities of the subject of educational activity with the formation of a subsystem of abilities and skills, flexible and systematic thinking, general and professional culture, style of interaction in the team, originality, individual ways of self-affirmation in the professional environment, the ability for self-development and self-improvement. It was determined that the acquisition of professional competence for future information and software processing operators will allow them to master certain knowledge, abilities and skills, will lead to professional growth on professional and personal development, will strengthen moral and business qualities for successful creative implementation, will allow specialists to constantly self-develop throughout their lives to achieve personal and professional success.

Key words: professional (professional and technical) education, professional (professional and technical) training, educational process, professional competence, future operators of information processing and software.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки, модернізації освіти, розвитку науково-технічного прогресу, діджиталізації освітнього середовища розширюються функції професійної (професійно-технічної) освіти, відбувається її доцільна трансформація в професійну освіту відповідно до сучасної стратегії розвитку освіти. Основні напрями такої трансформації базуються на Законі України «Про професійну (професійно-технічну) освіту (та із змінами і доповненнями, внесеними Законами України)», «Цілях сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019)», «Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна про-

фесійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 р. № 419-р)». Посилення такої трансформації зумовлене євроінтеграційними процесами, соціально-економічними чинниками, вимогами ринку праці та інноваційними процесами, які потребують підготовленого конкурентоспроможного й компетентнісного майбутнього фахівця. Водночас заклади професійної (професійно-технічної) освіти, у свою чергу, націлені на підготовку майбутніх фахівців, їх перепідготовку та підвищення кваліфікації відповідно до їх інтересів і здібностей, надання професійної підготовки за освітніми програмами та державними стандартами освіти на компетентнісній

основі (Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року, 2019), забезпечення оволодіння професійними знаннями, вміннями і навичками; розвиток професіоналізму та компетентності; виховання загальної і професійної культури (Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань професійно-технічної освіти», 2003). У цьому контексті формування професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного у закладах професійної (професійно-технічної) освіти стає важливим чинником на виконання соціального замовлення щодо підготовки кваліфікований майбутніх фахівців.

Аналіз останніх досліджень. Підготовці майбутніх фахівців у контексті професійної (професійно-технічної) підготовки приділяють увагу багато науковців, серед них: М. Анісімов, В. Аніщенко, В. Бойчук, Т. Вакалюк, Р. Гуревич, О. Данилова, О. Єжова, С. Жуковський, І. Зязюн, О. Кіяшко, І. Козловська, А. Литвин, І. Лікарчук, Л. Лук'янова, В. Манько, М. Мілохіна, Н. Ничкало, С. Овчаров, Н. Падун, В. Свистун, С. Сисоєва, Я. Сікора, Л. Сліпчишин, Т. Стойчик, Л. Сушенцева, Ф. Шльосек та ін.; питання формування професійної компетентності здобувачів освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти досліджували науковці: М. Бирко, Р. Гуревич, І. Ратинська та ін.; теоретичні та методологічні основи професійної підготовки майбутніх фахівців у процесі фахової підготовки в професійно (професійно-технічної) закладах освіти досліджували: Т. Вакалюк, О. Грішнова, А. Гуржій, О. Джулик, С. Жуковський, Т. Івченко, М. Кадемія, О. Кіяшко, І. Лікарчук, М. Мілохіна, С. Овчаров, Н. Падун, О. Польона, І. Ратинська, Я. Сікора, М. Швецький, В. Ягупов та ін.

Метою статті полягає в теоретичному обґрунтуванні проблеми формування професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення у контексті професійної (професійно-технічної) підготовки.

Виклад основного матеріалу. Результати аналізу публікацій й наукових досліджень засвідчили, що питання формування професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного у контексті професійної (професійно-технічної) підготовки зумовлене ринковою економікою, розробленням й імплементацією державних програм з інновацій в освіті. Це зумовлює модернізацію освітнього процесу підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців з належним

рівнем професійних навичок, компетенцій, майстерності, творчого мислення, відповідним рівнем фахового капіталу й конкурентоспроможні. Упровадження компетентнісного підходу в професійну (професійно-технічну) освіту з огляду її мети, завдань, принципів відповідає пріоритетам освітньої політики держави.

З урахуванням положень Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року підготовка кваліфікованих кадрів зорієнтована на потреби особистості, економіки та суспільства. Варто зазначити, що «професійне (професійно-технічне) навчання передбачає формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності, перспектив її кар'єрного зростання впродовж життя» (Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», 1998).

Професійно (професійно-технічна) освіта сприяє формуванню трудових ресурсів з набутими кваліфікованими знаннями, вміннями і навичками. При цьому важливо розвивати особистісно-професійні якості суб'єкта освітньої діяльності з формуванням підсистеми умінь й навичок, гнучкого та системного мислення, загальної та професійної культури, стилю взаємодії у колективі, своєрідності, індивідуальних способів самоствердження у професійному середовищі, здатності до саморозвитку і самовдосконалення. Набуття професійної компетентності дозволить майбутнім операторам з обробки інформації та програмного забезпечення задіювати відповідні знання й вміння для ефективної професійної діяльності, здобувати практичні навички для виконання трудових функцій та досягати відчутних результатів праці, реалізувати особистісний потенціал і постійно збагачувати освітній рівень, привносити творчий підхід до будь-якої справи, приймати відповідальні рішення та доводити справу до належного результату, оволодівати цілісними надбаннями на досягнення стандартів у професійній галузі, що забезпечуватиме відповідний рівень професійної кваліфікації та продуктивне відношення до справи.

З огляду на предмет дослідження актуальним постає погляд науковців В. Креміня, В. Бикова, В. Бондара, М. Євтух, І. Зязюна, О. Заблоцької, О. Пометун на поняття компетентність, яке за їх баченням варто розглядати, як:

1) наявність знань, умінь, досвіду для уможливлення ефективної діяльності в певній професійній сфері;

2) системне, кваліфіковане знання своєї справи, вміння сутності виконуваної діяльності, володіння способами і засобами на досягнення поставлених завдань;

3) сукупність знанневих надбань, що дозволяють професійно вирішувати та діяти відповідно ситуації (Енциклопедія освіти, 2008; Заблоцька, 2008; Пометун, 2004).

У баченні М. Бирка, компетенцію варто розглядати як діяльність, у якій реалізується суб'єкт освіти, а компетентність – як ступінь реалізації особистості фахівця в відповідній «компетенції» (Бирка, 2017). Зокрема В. Аніщенко наголошує на тому, що професійна компетентність окреслює не нарошення знань й умінь як таких, а зорієнтована на розроблення здатності уміло задіювати компетенції, а також індивідуально-особистісні якості для досягнення результату на конкретному робочому місці та умовах (Аніщенко, 2008: 42). У цьому контексті О. Овчарук додає, що професійну компетентність слід, також, розглядати як процес розвитку особистісної своєрідності майбутнього фахівця готового до трудової діяльності із формування індивідуальних способів самоствердження, здатності до співробітництва, умінь на досягнення ефективного результату на конкретному робочому місці у професійному середовищі (Овчарук, 2004: 13). Водночас професійна компетентність знаходиться у певному зв'язку: з одного боку, еталоном кваліфікованого фахівця відповідно до нормативних документів, де професійно компетентною визначається така робота фахівця, в якій діяльність здійснюється на достатньо високому рівні, а з другого боку, об'єктивними можливостями суб'єкта освіти та його індивідуальними якостями, єдністю теоретичної і практичної готовності до праці, сформованими професійними надбаннями, здатністю кваліфіковано провадити діяльність у відповідності до кожної конкретної завдання (Гуревич, 2011: 33–34).

При цьому поділяємо позицію С. Сисоевої, яка вважає професійну компетентність сучасних фахівців, однією із провідних якостей та слушно підкреслює, що окрім загальнопрофесійної, професійно-теоретичної, професійно-практичної підготовки слід розвивати низку інших якостей особистостей, які є необхідними сьогодні кожному суб'єкту освіти та обумовлюють позапрофесійні або надпрофесійні сторони водночас. Нинішньому стану української освіти, перш за все, важливо розвивати якості особистості такі як національну

самосвідомість, самоцінність, самопроявлення особистості, гнучкість мислення, комунікабельність, здатність до співробітництва, творче відношення до справи й завдань та умінь доводити їх до завершення, критичне відношення до прийняття відповідальних рішень, вміння постійного ціложиттєвого навчання тощо (Сисоева, 1996: 97).

На думку дослідників Р. Гуревича, М. Кадемії, І. Кірік, І. Мехедок, О. Пометун, І. Ратинської, О. Синиці (Гуревич, 2011; Пометун, 2004; Ратинська, 2018; Синиця, 2014), професійна компетентність майбутніх фахівців є передумовою успішності його самореалізації в професійній діяльності із зорієнтованістю на продуктивну майбутню реалізованість, інтегративним комплексом сукупностей теоретичних знань та наукового світогляду, індивідуально-психологічних особливостей та якостей, професійно значущих умінь, творчого мислення, практичних навичок готовності до виконання кваліфікаційних завдань та праці, зокрема:

- привнесення активної професійної та соціальної позиції; зорієнтованість на особистісне благополуччя, ціннісне ставлення до себе та соціуму;

- набуття інтегральної сукупності знань й умінь, постійне вдосконалення та практичне застосування навичок, ефективне виконання виробничих завдань і професійних функцій;

- надбання умінь продуктивно реалізовувати себе в професійній діяльності; досягнення професійного та загальнокультурного рівня;

- посилення потенціалу до самоорганізації, самовдосконалення, самореалізацію в умовах неперервної освіти.

Водночас ми погоджуємося із точкою зору науковців Омейлі, А. Шамот про те, що професійна компетентність набувається поетапно та виключно за певних умов (O'Malley, Chamot, 1999).

Набуття професійної компетентності майбутнім операторам з обробки інформації та програмного забезпечення дозволить оволодіти певними знаннями, вміннями та навичками, зумовить професійне зростання на фаховий та особистісний розвиток, посилить моральні та ділові якості для успішної творчої реалізації, дозволить фахівцям постійно саморозвиватися впродовж життя на досягнення особистісного і професійного успіху.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволить встановити, що професійна компетентність майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення є складним комплексним утворенням яке об'єднує сукупність:

- професійних знань й умінь відповідно до рівнів кваліфікації і складності діяльності,
- кваліфікаційних навичок професійних діяльності доведених до автоматизму та роботи в команді, практичних навичок самостійно приймати рішення в нестандартних ситуаціях, індивідуальних творчих навичок самоствердження у професійному середовищі;
- теоретичної і практичної готовності до виконання професійної діяльності, творчої готовності до виконання принципово нових завдань та пошуку нових підходів їх вирішення, комунікативної підготовленості до ділової етики у професійній сфері;
- індивідуально-особистісних якостей суб'єкта освіти, станів психологічної готовності реалізації власного потенціалу на робочому місці, умінь оцінювати власні результати діяльності, здібностей планування та адаптації до трудової діяльності;
- надбань майбутніх фахівців до постійного саморозвитку, особистісної значущості, самоактуалізації, творчості, самореалізації, саморегуляції, втілення власного професійного потенціалу, самопроявлення особистості, здатності проектувати подальший професійний розвиток.

Відзначимо, що професійно компетентні майбутні фахівці мають володіти необхідним набором конструктивів та методів у своїй професійній галузі, що дозволять їм якісно виконувати трудові функції та швидко адаптуватися відповідно до кожної конкретної ситуації, обираючи оптимальні дії.

Висновки. Вважаємо, що на процес формування професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення впливають зміни системи настанов, зміцнення цінностей, трансформація поглядів й стереотипів, поглиблення всебічного особистісного розвитку, опрацювання та вивчення нормативної документації, удосконалення інформаційного-освітнього середовища, оновлення змісту й форм організації і проведення навчальної діяльності із використанням цифрових технологій, упровадження інноваційних методів навчання, урахування загальних рекомендацій щодо викладання конкретних навчальних дисциплін та виробничої практики, підсилення практичної підготовленості майбутніх фахівців до успішного виконання своїх професійних обов'язків, які упроваджуються в навчально-виховний процес професійних (професійно-технічних) закладів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аніщенко В. М. Стандарт професійної компетентності основа підготовки робітничого персоналу фірми у контексті європейської інтеграції. *Професійно-технічна освіта*. 2008. № 3. С. 41–43.
2. Бирка М. Ф. Теоретичні концепти компетентнісного підходу в освіті. *Інноваційна діяльність та дослідно-експериментальна робота в сучасній освіті* : тез. доп. V Всеукр. наук.-практ. конф. (20 жовтня 2017 р., Чернівці-Севеодонецьк). Чернівці : ІППОЧО, 2017. С. 16–18.
3. Гуревич Р. С. Як визначити рівень професійної компетентності персоналу? *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2011. № 1. С. 31–36. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/548> (дата звернення: 12.06.2023).
4. Енциклопедія освіти / АПН України; [гол. ред. В. Г. Кремень; редкол. : І. Д. Бех, Н. М. Бібік, В. Ю. Биков, В. І. Бондар, М. Б. Євтух, І. А. Зязюн та ін.]. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз. *Вісник Житомирського державного університету*. Серія : Педагогічні науки. 2008. Вип. 40. С. 63–68.
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань професійно-технічної освіти» (11 вересня 2003 року, № 1158-IV із внесеними змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1158-15/#Text> (дата звернення: 05.06.2023).
7. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 02.06.2023).
8. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року (Кабінет міністрів України розпорядження від 12 червня 2019 р. № 419-р Київ). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.07.2023).
9. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. [б-ка з освітньої політики] ; під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : К.І.С., 2004. С. 6–15.
10. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи* : [б-ка з освітньої політики] ; під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : К.І.С., 2004. С. 15–24.
11. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи* : [б-ка з освітньої політики] ; під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : К.І.С., 2004. С. 66–72.
12. Ратинська І. О. Формування професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення в процесі вивчення економічних дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. Рівне, 2018. 21 с.

13. Синиця О., Кірік І., Мехедок І. Інноваційні підходи до формування професійної компетентності майбутнього робітника. *Профтехосвіта*. 2014. № 9. С. 12–14.
14. Сисоєва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: моногр. Київ : Поліграф книга, 1996. 446 с.
15. O'Malley J., Chamot A. *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 207 p.

REFERENCES

- Anishchenko V. M. (2008). Standart profesiinoi kompetentnosti osnova pidhotovky robitnychoho personalu firmy u konteksti yevropeiskoi intehratsii [The standard of professional competence is the basis of training of the working personnel of the company in the context of European integration]. *Profesiino-tekhnichna osvita?* 3, pp. 41–43. [in Ukrainian].
- Byrka M. F. (2017.) Teoretychni kontsepty kompetentnisnoho pidkhodu v osviti [Theoretical concepts of the competence approach in education]. *Innovatsiina diialnist ta doslidno-eksperymentalna robota v suchasni osviti : tez. dop. V Vseukr. nauk.-prakt. konf. Chernivtsi*, pp. 16–18. [in Ukrainian].
- Hurevych R. S. (2011). Yak vyznachyty riven profesiinoi kompetentnosti personalu? [How to determine the level of professional competence of personnel?]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnyimi systemamy*. 1, pp. 31–36. Available at: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/548> (Accessed 12 Jun. 2023). [in Ukrainian].
- Entsyklopediia osvity (2008). [Encyclopedia of education]. Kyiv, 1040 p. [in Ukrainian].
- Zablotska O. S. (2008). Kompetentnisnyi pidkhid yak osvitiia innovatsiia: porivnialnyi analiz [Competency approach as an educational innovation: a comparative analysis]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu. Seriiia : Pedagogichni nauky*. 40, pp. 63–68. [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy z pytan profesiino-tekhnichnoi osvity" (11 veresnia 2003 roku, № 1158-IV iz vnesenymy zminamy) [Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Vocational Education" (September 11, 2003, No. 1158-IV with amendments)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1158-15/#Text> (Accessed 05 Jun. 2023). [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro profesiinu (profesiino-tekhnichnu) osvitu" [Law of Ukraine "On Professional (Vocational and Technical) Education"]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 02 Jun. 2023). [in Ukrainian].
- Kontseptsiia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity "Suchasna profesiina (profesiino-tekhnichna) osvita" na period do 2027 roku (Kabinet ministriv Ukrainy rozporiadzhennia vid 12 chervnia 2019 r. № 419-r Kyiv) [The concept of implementation of the state policy in the field of professional (professional and technical) education "Modern professional (professional and technical) education" for the period until 2027 (Cabinet of Ministers of Ukraine order of June 12, 2019 No. 419-p Kyiv)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text> (Accessed 10 Jun. 2023). [in Ukrainian].
- Ovcharuk O. V. (2004). Rozvytok kompetentnisnoho pidkhodu : stratehichni oriientyry mizhnarodnoi spilnoty [Development of the competence approach : strategic guidelines of the international community]. *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti*. Kyiv, pp. 6–15. [in Ukrainian].
- Pometun O. I. (2004). Teoriia ta praktyka poslidovnoi realizatsii kompetentnisnoho pidkhodu v dosvidi zarubizhnykh krain [Theory and practice of consistent implementation of the competence approach in the experience of foreign countries]. *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti : svitovy dosvid ta ukraïnski perspektyvy*. Kyiv, pp. 15–24. [in Ukrainian].
- Pometun O. I. (2004). Dyskusiiia ukraïnskykh pedahohiv navkolo pytan zaprovadzhennia kompetentnisnoho pidkhodu v ukraïnskii osviti [Discussion of Ukrainian teachers on the issues of introduction of the competence approach in Ukrainian education]. *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovy dosvid ta ukraïnski perspektyvy*. Kyiv, pp. 66–72. [in Ukrainian].
- Ratynska I. O. (2018). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh operatoriv z obrobky informatsii ta prohramnoho zabezpechennia v protsesi vyvchennia ekonomichnykh dystsyplin [Formation of professional competence of future information processing and software operators in the process of studying economic disciplines]. Thesis abstract. Rivne, 21 p. [in Ukrainian].
- Synysia O., Kirik I., Mekhedok I. (2014). Innovatsiini pidkhody do formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho robitnyka [Innovative approaches to the formation of professional competence of the future worker]. *Proftekhsosvita*. 9, pp. 12–14. [in Ukrainian].
- Sysoieva S. O. (1996). *Osvita i osobystist v umovakh postindustrialnogo svitu: monohr.* [Education and personality in the conditions of the post-industrial world]. Kyiv, 446 p. [in Ukrainian].
- O'Malley J., Chamot A. (1999). *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press, 207 p.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>